

Søknad – Byregion Fase 2

Søknadsnr.	2015-0019	Søknadsår	2015	Arkivsak
Støtteordning	Utviklingsprogrammet for byregioner fase 2 (2015-2017)			
Prosjektnavn	Regional samfunnsstrategi Lister - areal, miljø og infrastruktur			

Kort beskrivelse

I fase 1 i ByR-programmet har Lister-regionen fått bedre kunnskap om flaskehalsene som hindrer vekst i regionen. Med dette som bakgrunn ble den strategiske næringsplanen (SNP) for Lister rullert. Gjennom fase II i programmet vil regionen etablere gode arenaer for samarbeid mellom kommunene, næringsliv, andre regioner, akademia og andre aktører. Det skal lages en samfunnsstrategi med særlig vekt på areal, infrastruktur og miljø.

Prosjektbeskrivelse

Lister er en region bestående av seks kommuner i Vest-Agder: Sirdal, Flekkefjord, Kvinesdal, Farsund, Hægebostad og Lyngdal. Listerregionen ligger mellom 2 av de største vekstsentra i Norge, henholdsvis Stavanger og Kristiansand, og med nær tilknytning til kontinentet.

De senere årene har Lister gjennom flere gode regionale initiativ og gjennomføringen av det store bompengefinansierte veiprojektet "Listerpakken" utviklet seg til å bli et felles bo - og arbeids- og servicemarked (bas). Regionen mangler likevel en tydelig strategi for vekst som byene og omlandet har behov for. I NHOs Nærings-NM kåring i 2013 kom Lister på en 57. plass av 83 regioner målt etter lønnsomhet, nyetableringer, vekst og relative størrelse. Det er en tilbakegang i fra de siste 10 årene, hvor Lister som region har ligget i snitt som nr 55. I NHOs Nærings-NM for 2014 falt vi ytterligere til plass nr. 75 av 80 regioner. Dette understreker noe av utfordringsbildet.

Gjennom fase I i programmet har Lister-regionen gjennomført en flaskehalsanalyse, og med den som utgangspunkt iverksatt en rullering av den regionale næringsplanen. Planens overordnede mål er å ha et næringsliv som er preget av optimisme, nyskaping og vekst, noe som skal gi grunnlag for økning i folketall og sysselsetting i området.

For å bygge en region og for å løse regionale utfordringer trengs regionale institusjoner. Sentralt i strategisk næringsplan for Lister fra 2009 var å bygge og styrke Listerrådet, Lister Nyskaping og Lister Kompetanse. Disse organisasjonene står sentralt også i revidert plan, som verktøy for politisk og administrativt samarbeid, regionalt samarbeid om næringsutvikling og kompetanseutvikling.

Bildet av regionens styrker, svakheter, muligheter og trusler har endret seg noe fra 2009 til 2015. Blant annet har besøksnæringene hatt større vekst enn i landet ellers, og regionen har dermed styrket sin besøksattraktivitet. Samtidig har antall nyetablering gått ned og veksten i arbeidsplasser er svakere enn landssnitt. Det er færre arbeidsplasser i Lister i 2014 enn det var i 2008. Årsaken er i stor grad bransjestrukturen, der Lister har stor andel arbeidsplasser i industri og naturbaserte næringer. Dette er bransjer som nasjonalt har hatt sterk nedgang, noe som også preger situasjonen i Lister. Tilsvarende har regionen få arbeidsplasser innen vekstbransjen teknologiske tjenester.

Lister har også i løpet av de siste årene utviklet seg til å bli et enda sterkere energiknutepunkt. I tillegg til Sira-Kvina Kraftselskap som produserer omlag 5% av den samlede norske kraftproduksjonen, har regionen både vindkraftverk og mange småkraftverk. Her foreligger det også planer om flere. Videre er Statnett nå i gang med å ruste opp Vestre korridor, samt at det skal legges en ny kraftkabel til Tyskland. Regionen arbeider, sammen med resten av landsdelen for at det parallelt med denne kraftkabelen også skal legges en fiberkabel.

Økt kabelkapasitet gir et nytt mulighetsrom for regulerbar norsk vannkraft og ikke-regulerbar fornybar kraft, samt nye muligheter og utfordringer for industrien. Verdiskapingspotensialet vil være avhengig av ny kunnskap som utvikles i grensesnittene mellom teknologi, politikk og marked. Dersom det også blir lagt en fiberkabel åpnes det også opp for langt flere lokaliseringmuligheter for det man gjerne omtaler som grønne datasenter. Regionen samarbeider her tett med andre aktører.

I forbindelse med at regjeringen nå har etablert et nytt Veiselskap, og E 39 (Kristiansand – Stavanger) er et av de prosjektene som skal prioriteres, vil dette også sette en ny agenda for det regionale plan- og utviklingsarbeidet.

Samlede infrastrukturinvesteringer innenfor vei og energi vil i årene fremover bare i Lister beløpe seg til flere titalls milliarder.

Gjennom deltakelse i fase II i ByR-programmet er målet å utvikle en regional strategi som setter regionen/kommunene i stand til å møte disse store samfunnsinvesteringene på en måte som kan skape merverdi i form av flere arbeidsplasser. Videre bygge opp under de positive utviklingstrekk som man allerede har i regionen.

Bildet som tegner seg når det gjelder plan- og analysekapasitet, er at det virkelige behovet er på overordnet nivå. Kommunene makter ikke i dag å ta rollen som en proaktiv og strategisk aktør. Et sentralt mål i prosjektet vil være å videreutvikle det regionale plansamarbeidet gjennom innovative løsninger.

Sentralt i prosjektet vil derfor være å ha fokus på aktiviteter som krever interkommunalt samarbeid og koordinering. Prosjektet skal videreutvikle det etablerte nettverket mellom kommunale næringssejere og planleggere. Dette nettverket vil ha ansvaret for oppfølging av strategisk næringsplan og koordinering av samarbeidet mellom kommunene og eksterne parter. Denne organiseringen vil styrke den regionale ledelsen, samt følge opp anbefalingene i samfunnsanalysen om å styrke attraktiviteten både for bedrifter, besøk og bosetting.

Prosjektledelsen vil som i fase I bli lagt til Lister Nyskaping, og prosessveiledning vil bli lagt til Listerrådets sekretariat. Styringsgruppe for prosjektet vil være regionens rådmenn.

I tilknytning til fase I ble det avholdt et oppstartseminar og et sluttseminar, begge i samarbeid med NHO-Agder og NHO-Rogaland. Vi ser det som naturlig å følge opp med flere seminarrekker i fase II for å sikre en god overføring av kunnskap og oppfølging av tiltak som har karakter av å være delprosjekt.

Grunnlaget for den strategiske næringsplanen er den regionale analysen for Lister, samt andre dokument som er utarbeidet for regionen. Prosjektet har som mål å initiere tverrsektorielle samspill

mellom kommunene, næringsliv, akademia og utviklingsaktører. For å møte identifiserte utfordringer skal regionens kommuner og næringsaktører gjennom prosjektet samarbeide om en rekke fellestiltak.

Ved rullering av planen valgte man å organisere arbeidet i fem tematiske grupper.

1. Kompetanse
2. Infrastruktur og kommunikasjon
3. Bedriftsattraktivitet
4. Bostedsattraktivitet
5. Besøksattraktivitet

Viktige tema som er fremhevet fra prosjektgruppene og gjennom de politiske høringene er:

- E39
- Næringsareal
- Boligareal
- Vegnett
- Havn
- Data og fiberkabel
- Helse og levekår

Dette er temaer som vil ha stor innvirkning på fremtidig samfunnsplanlegging, og hvilke strategier det her legges opp til vil være av stor betydning for regionens fremtidige evne til å få til en god samfunnsutvikling. Tidligere vedtatte planer har også pekt på utfordringer knyttet til areal, infrastruktur og miljø. Dette vil derfor være sentralt i fase II av prosjektet.

Et viktig mål vil være å få gjennomført en evaluering av prosjektets aktiviteter og samarbeidsformer. Evalueringen bør helst være ekstern. Her bør man måle prosjektet opp mot de forventninger som ble satt ved oppstartsamlingen og i strategisk næringsplan.

Deltatt i fase 1 av Utviklingsprogrammet for byregioner: Ja

Prosjektet fikk tildelt kroner 300 000,- i Fase I gjennom ByR-programmet. I tillegg fikk prosjektet tildelt kr. 100 000,- fra Listerfondet. Midlene er brukt i henhold til budsjett.

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Søker / Prosjekteier	Lister Nyskaping AS Org.nr:984004389	Stasjonsgata 26 4580 LYNGDAL	95826406
Kontakt- person	Christiane Skage	Stasjonsgata 26 4580 LYNGDAL	95826406
Prosjekt- leder	Christiane Skage	Stasjonsgata 26 4580 LYNGDAL	95826406

Geografi

1003-Farsund, 1004-Flekkefjord, 1032-Lyngdal, 1034-Hægebostad, 1037-Kvinesdal, 1046-Sirdal

Spesifikasjon

Bakgrunn

Gjennom Fase 1 i ByR-programmet fikk regionen mulighet til å utvikle bedre kunnskap om flaskehalsene som hindrer vekst i regionen. På bakgrunnen av denne analysen ble det iverksatt et arbeid med å rullere den strategiske næringsplanen (SNP). Det ble ansatt en egen prosjektleder, og regionens næringsjefer utgjorde prosjektgruppen. Det tas sikte på at SNP-Lister blir klar til politisk behandling før sommerferien. Grunnlaget for den strategiske næringsplanen er den regionale analysen for Lister, samt andre dokument som er utarbeidet for regionen. Prosjektet har som mål i fase II å initiere tverrsektorielle samspill mellom kommunene, næringsliv, akademia og utviklingsaktører. For å møte identifiserte utfordringer skal regionens kommuner og næringsaktører gjennom prosjektet samarbeide om en rekke fellestiltak.

Prosjekt mål

Ved rullering av strategisk næringsplan valgte man å organisere arbeidet i fem tematiske grupper.

1. Kompetanse
2. Infrastruktur og kommunikasjon
3. Bedriftsattraktivitet
4. Bostedsattraktivitet
5. Besøksattraktivitet

Viktige tema som er fremhevet fra prosjektgruppene og gjennom de politiske høringene er:

- E39
- Næringsareal
- Boligareal
- Vegnett
- Havn

- Data og fiberkabel
- Helse og levekår

Dette er temaer som vil ha stor innvirkning på fremtidig kommunale/regionale samfunnsplanlegging, og som kommunene i liten grad har klart å finne gode løsninger for. Hvilke strategier det her legges opp til vil være av stor betydning for regionens fremtidige evne til å få til en god samfunnsutvikling, da særlig relatert til de kommende store utbyggingsplanene.

Tidligere vedtatte planer har også pekt på utfordringer knyttet til areal, infrastruktur og miljø.

Hovedmålet med prosjektet er å styrke vekstkraften til Lister.

Måloppnåelsen vil bli evaluert både i form av milepælseminar, samt en sluttevaluering. Gjennom en oppnåelse av målene vil regionen og kommunene bli satt i stand til å møte dagens- morgendagens utfordringsbilde på en langt mer koordinert og målrettet måte.

Forankring

Gjennom de årene som det politiske og administrative samarbeidet i Lister har eksistert, har det jevnlig kommet opp behov for mer helhetlig og overordna strategisk arbeid. Dette har konkretisert seg i felles planer som Listerplanen (en fylkeskommunal delplan), Strategisk næringsplan for Lister, Energi- og klimaplan for Lister og flere regionale sektorplaner. Alle kommunene i Lister fremmet ønske i sine planstrategier og i innspill til fylkeskommunal planstrategi, at disse overordna planene skal rulleres. Dette viser hvor viktig regionen ser på samarbeidet på tvers av kommunegrensene. Og det underbygges også av at en felles areal- og transportplan er anbefalte tiltak både SNP og EKL.

Prosjektskissen er også drøftet med fylkeskommunen, fylkesmannen, UiA, Agderforskning, Telemarksforskning, NHO Agder og NHO Rogaland.

Prosjektorganisering

Styringsgruppe:

Rådmannsutvalget i Lister

Prosjektgruppe:

Næringssjefene i kommunene.

Daglig leder i Lister Nyskaping

Samarbeidspartnere

Partnere i prosjektet vil være kommunene Flekkefjord, Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Lyngdal og Farsund. Kommunene utgjør til sammen Lister-regionen.

Av eksterne samarbeidspartnere har vi Agderforskning, Telemarksforskning, UiA, NHO-Agder, NHO-Rogaland, Vest-Agder fylkeskommune, Fylkesmannen i Vest-Agder, industriklyngene NODE og EYDE, Distriktsenteret, Greater Stavanger, samt Kristiansand kommune. Disse vil i hovedsak bidra inn i de faglige nettverks- og referansegrupper. I den grad det i prosjektet fremkommer konkrete muligheter for å prosjektfinsiere eventuelle delprosjekt, vil det fortløpende bli vurdert. Prosjektet vil også legge opp til et koordinert samarbeid med annen relevant FoUol-aktivitet.

Aktiviteter

Prosjektledelse

Prosjektleder skal sørge for at prosjektet gjennomføres slik som beskrevet i søknad. Han/hun skal også koordinere aktivitetene i næringsnettverket (prosjektgruppa) og planforum.

Prosessleder er også del av prosjektets ledelse og skal i tillegg til sine oppgaver som prosessleder ta seg av kontakten med Distriktssenteret.

Styringsgruppa skal ha minst fire møter i løpet av året.

Næringsnettverk

Næringsapparatet i Lister er organisert med enheter i hver kommune (kommunal næringssjef, næringssselskap e.l.) og Lister nyskaping AS som en regional koordinator. Denne strukturen ble lansert i SNP av 2009. Rullering av SNP i 2015 avdekket behov for å styrke og utvikle denne strukturen. Med en prosjektgruppe bestående av næringssjefene og ansatte i Lister nyskaping, har man skapt et arbeidsfelleskap og fora godt egnet til å løse oppgaver i prosjektet.

Planforum

I tidligere arbeid i regionen ble det tatt initiativ til et forum for ansatte som arbeidet med kommunale planer. Et slikt forum egner seg godt til å arbeide med de overordna strategiene som prosjektet skal befatte seg med. I tillegg til å være en arena for faglig påfyll vil planforumet også fungere som arbeidsfelleskap og kunne koordinere arbeidet mellom kommunene.

Oppstartsseminar

Prosjektpartnerne og eksterne samarbeidspartnerne for et seminar med evaluering og tilbakeblikk på fase 1 og forventninger og planer for fase 2.

Seminar og fagmøter

Prosjektet vil arrangere flere seminar og fagmøter. Seminarene er viktige møteplasser for de ulike prosesser som pågår i prosjektet. Fagmøtene vil ha mer spesifikke, faglige tema og rette seg mot konkrete kompetansebehov i prosjektet.

Sluttseminar

Ved avslutning av prosjektet inviteres det til et sluttseminar. Formålet er å samle aktørene som har vært involvert, evaluere prosess og måloppnåelse og drøfte hvordan man vil ta samarbeidet videre og implementere strategien som er utarbeidet.

Sluttevaluering

I slutten av prosjektet skal samarbeidet i regionen innen næringsutvikling og arealforvaltning analyseres. En skal blant annet se på utviklingen som har skjedd i prosjektfasen. Funnene skal sammenfattes i en rapport med praktiske, konkrete anbefalinger for videreføring og ytterlig forbedring.

Målgrupper

- Næringsliv
- Kommunepolitikere
- Administrativ ledelse og ansatte med ansvar for planarbeid
- Befolkningen i Lister
- Samarbeidspartnere

Prosjektet vil nå frem til målgruppene ved å invitere til seminar og fagmøter, oppslag i media og komme med innspill som behandles politisk og administrativt i kommunene. Gjennom hele prosjektet vil aktiviteter og resultat kommuniseres via artikler på Lister.no.

Lister nyskaping AS og næringsapparatet i den enkelte kommune har tett og god kontakt med næringslivet i regionen. Dette vil prosjektet bruke for å få til en god dialog med næringslivet.

Resultat

Koordinert nærings samarbeid

Apparatet for næringsutvikling i Lister vil i løpet av prosjektet fremstå som mer tydelig og helhetlig, sett fra næringslivets side.

De planlagte målene for prosjektet skal nås gjennom å gjennomføre kunnskapsinnhenting og foreta nødvendige prosesser gjennom etablering av nettverksarenaer med aktuelle samarbeidspartnere, samt å delta i nettverkssamarbeid.

I følge flere rapporter/analyser, både fra f.eks NIBR og Distriktsenteret er det plan- og analysekompetansen som er distriktskommunenes mest akutte utfordring. Det som ofte mangler – og som mangler i Listerregionen – er en felles interkommunal plan- og analysestrategi.

Resultater fra prosjektet vil være å utvikle en felles interkommunal samfunnsstrategi som både går på prosess (organisering) og på gjennomføringsevne. Dette arbeidet vil bygge videre på og være en videreutvikling av resultatene fra ByR 1 og eksisterende strategisk næringsplan.

Videre vill resultatene i prosjektet ha god overføringsverdi sett i forhold til å finne innovative samarbeidsformer for regional samfunnsplanlegging.

Effekter

10.1. Kortsiktige effekter

Effekten av prosjektet vil være en mer helhetlig samfunnsstrategi for regionen. Den regionale samfunnsstrategien bygger på tidligere flaskehalsanalyser, samt nye muligheter som åpner seg ved utbygging av E39 mellom Stavanger og Kristiansand. Det er ønskelig for regionen å ha en god strategi på planstadiet sett i lys av ny infrastruktur på Sør-Vestlandet. En mer helhetlig samfunnsstrategi vil ha en svært positiv effekt på den regionale utviklingen i Lister.

Effekten av prosjektet gjelder på to plan:

1. Prosess – gode samhandlingsmodeller av kommunenes plan- og utviklingskompetanse.

2. Produkt – få et godt regionalt plan- og utviklingsverktøy for å møte fremtidige utfordringer og muligheter sett i lys av de store samfunnsinvesteringene som skjer i forbindelse med Vestre korridor (Statnett) og utbyggingen av nye E39. Plan- og utviklingsverktøyet vil ha et særlig fokus på samfunnsutviklingen.

10.2. Langsiktige effekter

Godt organisert interkommunal arealplanlegging - samt et godt helhetlig planverktøy for hele regionen - vil være nødvendige verktøy for fremtidig økonomisk vekst i regionen basert på samspillet mellom bysentrene og omlandet.

Nasjonale mål

Sammen med Stavangerregionen utgjør Kristiansandsregionen ett av de mest dynamiske vekstområdene i landet. Det er også stor grad av samhandling mellom de to regionene, blant annet knyttet til offshoresektoren. Ved å knytte disse regionene tettere sammen med god infrastruktur, vil man kunne utløse en enda sterkere vekstkraft. Dette vil kunne stimulere til videre næringsutvikling og verdiskaping i andre kommuner og regioner.

Ut i fra nasjonale mål er det derfor viktig at også Listerregionen kommer på banen og finner sin rolle mellom de to store vekstsentrene.

Hvor geografisk konsentrert vil prosjektet ha effekt?

Prosjektet vil ha størst effekt i Listerregionen samt på omkringliggende regioner i Agder og Rogaland, dvs. på Sør-Vestlandet.

Prosjektet vil videre kunne ha en overføringsverdi til regioner man kan sammenligne seg med, Dette både i forhold til organisering av interkommunalt/regional planlegging, samt utvikling av gode helhetlige planverktøy.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Kostnadsplan/budsjett

Tittel	2015	2016	2017	SUM
				0
				0
areal	200 000	200 000	150 000	550 000
Ekstern evaluering			350 000	350 000
Ekstern rådgivning	200 000	200 000		400 000
infrastruktur	200 000	200 000	150 000	550 000
Innovasjon i off. sektor	150 000	150 000	150 000	450 000
miljø	200 000	200 000	150 000	550 000
Næringsnettverk	100 000	100 000	100 000	300 000
Prosjektledelse	750 000	750 000	750 000	2 250 000
Regionale seminar	100 000	100 000	100 000	300 000
Regionalt samarbeid, eksternt	100 000	100 000	100 000	300 000

Strategiutvikling				0
Sum kostnad	2 000 000	2 000 000	2 000 000	6 000 000

«Kostnadene skal spesifiseres, jf. punkt 4 i Utlysningen»

Finansieringsplan

Tittel	2015	2016	2017	SUM
Egeninnsats Lister Nyskaping	100 000	100 000	100 000	300 000
Egeninnsats Listerrdået	100 000	100 000	100 000	300 000
Egeninnsats søkerkommunene	700 000	700 000	700 000	2 100 000
Egenkapital Listerfondet	100 000	100 000	100 000	300 000
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
Sum finansiering	2 000 000	2 000 000	2 000 000	6 000 000

«Byregionens egenfinansiering skal spesifiseres, jf. punkt 4 i Utlysningen»

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
Energi_klimaplan_Lister_2009.pdf	1 902 162	05.05.2015
Listers_sommerfest_invitasjon.pdf	924 596	05.05.2015
Politisk forankring.docx	13 528	05.05.2015
Prosjektdok ByR-2 -Svein.docx	49 142	05.05.2015
Regional_analyse_Lister_mai_2014.pdf	2 044 823	05.05.2015
Strategisk_naeringsplan.pdf	712 786	05.05.2015